

Uzgoj hrvatskog hladnokrvnjaka

Crvenković, Ana Mari

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:437229>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Ana Mari Crvenković

Stručni studij smjera Agrarno poduzetništvo

UZGOJ HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA

Završni rad

Vinkovci, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Ana Mari Crvenković

Stručni studij smjera Agrarno poduzetništvo

UZGOJ HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Mirjana Baban, predsjednik
2. Izv.prof.dr.sc. Vesna Gantner, mentor
3. Prof.dr.sc. Pero Mijić, član

Vinkovci, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. HRVATSKI HLADNOKRVNJAK U HRVATSKOJ	2
3. TEMELJI UZGOJNOG PROGRAMA	4
3.1 UZGOJNI CILJEVI	4
3.2. UZGOJNO PODRUČJE	5
4. UZGOJNE METODE I TEHNIKE UZGOJA	8
5. LINIJE PASTUHA I RODOVI KOBILA	9
6. ERGELA HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA VELIKA PISANICA	11
7. SELEKCIJSKE MJERE	12
8. OZNAČAVANJE GRILA	13
8.1. NAČINI MJESTO OZNAČAVANJA ŽIGOM	14
8.2. OZNAČAVANJE I OCJENJIVANJE ŽDREBADI	15
8.3. PREGLED I OCJENJIVANJE GRILA	16
8.4. PREGLED I OCJENJIVANJE OMICA/KOBILA	18
8.5. PREGLED I OCJENJIVANJE PASTUHA	19
8.6. ZAVRŠNO OCJENJIVANJE	20
8.7. OCJENJIVANJE VANJŠTINE PASTUHA PRI ODABIRU	21
9. ISPITIVANJE RADNE SPOSOBNOSTI PASTUHA – IRS	23
10. VANJŠTINA PASMINE I UZGOJNI STANDARDI	25
10.1. UNUTARNJE OSOBINE (INTERIJER)	26
11. BUDUĆNOST PASMINE HRVATSKOH HLADNOKRVNJAKA	29
12. ZAKLJUČAK	30
13. POPIS LITERATURE	31
14. SAŽETAK	32
15. SUMMERY	33
16. POPIS TABLICA	34
17. POPIS SLIKA	35
18. POPIS GRAFIKONA	36
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	37

1. UVOD

Početak stvaranja hrvatskog hladnokrvnjaka datira od početka 20. stoljeća (križanjem toplokrvnih domaćih kobilica s uvezenim pastusima ardenske, peršeronske, brabantke i drugih hladnokrvnih pasmina tijekom prve polovice 19. stoljeća). Početkom dvadesetog stoljeća hladnokrvnjaci počinju prodirati i u područje Posavine, a od 1911. godine u pojedine dijelove Slavonije. Intenzivno uvođenje stranih hladnokrvnih pastuha potvrđuje se i uvidom u preglede zemaljskih pastuha o dodjeli pastuha na pripusne postaje koji su početkom dvadesetog stoljeća bili objavljivani krajem kalendarske godine.

Dosadašnja istraživanja morfoloških obilježja hrvatskih izvornih hladnokrvnih pasmina konja (Ivanković i sur., 2004.) nisu pokazala veliku udaljenost morfoloških obilježja između hrvatskih hladnokrvnih izvornih pasmina konja. Nakon brojnih križanja nastao je radni konj koji je čvrst, jakih kostiju, te nešto teže, ali ne prevelike glave. Dosta je otporna pasmina, dobre je plodnosti i skromnih zahtjeva u hranidbi.

Uska povezanost između pasmina hrvatski hladnokrvnjak i hrvatski posavac utvrđena je i analizama tijekom sistematizacije uzgoja hrvatskog posavca (Čačić i sur., 2006.), ali i tijekom sistematizacije uzgoja hrvatskog hladnokrvnjaka (Čačić i sur., 2009.). U uzgoju djeluju sljedeće udruge uzgajivača: Ergela Križevački Lemeš, Zagorska udruga uzgajivača konja, Konjogojska udruga Moslavina, Konjogojska udruga Bilogora, Udruga Slavonskih uzgajivača hladnokrvnih konja.

Nekadašnja osnovna namjena hrvatskog hladnokrvnjaka bila je rad s naglaskom na vuču (Čačić i sur., 2006.). Razvojem mehanizacije i danas u vremenu informatizacije, hrvatski hladnokrvnjak kao i mnoge druge svjetske radne pasmine konja izgubile su ulogu izvora radne snage. Osnovna namjena pasmine hrvatski hladnokrvnjak je ekološka proizvodnja mesa i preko te namjene značajan je čimbenik u očuvanju hrvatskih zaštićenih krajolika i biološke raznolikosti, terapijsko jahanje te konjički turizam.

Cilj ovog rada je opisati način postanka i karakteristike hrvatskog hladnokrvnjaka te definirati uzgojni program i metode uzgoja ove pasmine u Republici Hrvatskoj.

2. HRVATSKI HLADNOKRVNJAK U HRVATSKOJ

Uzgoj hladnokrvnjaka u Hrvatskoj je postao dio tradicije. Dokazano je da u usporedbi s 9 austrijskih i njemačkih hladnokrvnih pasmina, kod hrvatskog hladnokrvnjaka utvrđena je najviša heterozigotnost (0,722), genska raznolikost (0,706) i alelna bogatost (MNA = 7,11; RMNA = 6,68) (Čačić i sur., 2009.)

Danas se prvenstveno uzgaja zbog proizvodnje mesa i specifičnih proizvoda od mesa. Također je pogodan za proizvodnju kobiljeg mlijeka koja je vrlo vrijedna sirovina u kozmetici. Inače u šumovitom dijelu naš domovine još se upotrebljava za obavljanje određenih šumskih poslova, izvlačenje trupaca i nošenje drva – samarenje. Brojno stanje hrvatskog hladnokrvnjaka 2007. godine iznosi 4897, 2012. godine 5907, u 2013. godini broj raste na 6614 primjeraka pasmine na području Hrvatske (SSUUHH, 2013.).

Tablica 1. Brojno stanje hrvatskog hladnokrvnjaka prema kategoriji u 2012. godini (SSUUHH, 2013.)

KATEGORIJA	GODINA 2013.
Licencirani pastusi	238
Rasplodni pastusi	17
Pastusi	341
Kastrati	12
Rasplodne kobile	2597
Kobile	1020
Muška omad 2 godine	203
Ženska omad 2 godine	476
Muška omad 1 godina	277
Ženska omad 1 godina	424
Muška ždrebad	470
Ženska ždrebad	539
UKUPNO	6614

Uzgoj hrvatskog hladnokrvnjaka dijeli se na tri subpopulacije :

1. Uzgoj u udrugama koje su ujedinjene u Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka
2. Uzgoj u privatnim ergelama – da bi se osnovala ergela potrebno je 10 uzgojno valjanih kobilica i dva pastuha od toga jedan mora biti I klase.
3. Uzgoj izvan udruga- samostalni uzgajivači.

3. TEMELJI UZGOJNOG PROGRAMA

3.1 . UZGOJNI CILJEVI

Glavni cilj je očuvati uzgoj hrvatskog hladnokrvnjaka u čistoj krvi kao autohtonu pasminu te očuvanje genetske raznolikosti unutar pasmine. S obzirom na veliku heterozigotnost unutar pasmine, težit će se što većem uniformiranju pasmine u tipu poželjne vanjštine, uvažavajući dobra proizvođa i adaptivna svojstva pasmine na okolišne čimbenike. Također treba biti pogodan za vožnju, vuču i obavljanje teških poslova zato što spada u radnu skupinu konja. Kako je hrvatski hladnokrvnjak izgubio ulogu radnog konja tj. radne snage, a postao pasmina za ekološku proizvodnju mesa, promovirat će se uzgoj pasmine u sustavu održive poljoprivrede i tradicionalnog gospodarenja sukladno trendu ekološke proizvodnje hrane s naglaskom na iskorištavanje zapuštenih i ne iskorištenih prirodnih resursa. Također će se isticati značenje uzgoja ove pasmine u području gdje je povijesno vezana za očuvanje zaštićenih krajolika i biološke raznolikosti. Naglašavat će se primjena pasmina turističke svrhe preko raznih programa kojima je cilj podizanje vrijednosti hrvatskog hladnokrvnjaka. Ujedno će se i promovirati korištenje pasmine u zaprežnom sportu te u drugim oblicima natjecanja, raznim manifestacijama te terapijskom jahanju.

3.2. UZGOJNO PODRUČJE

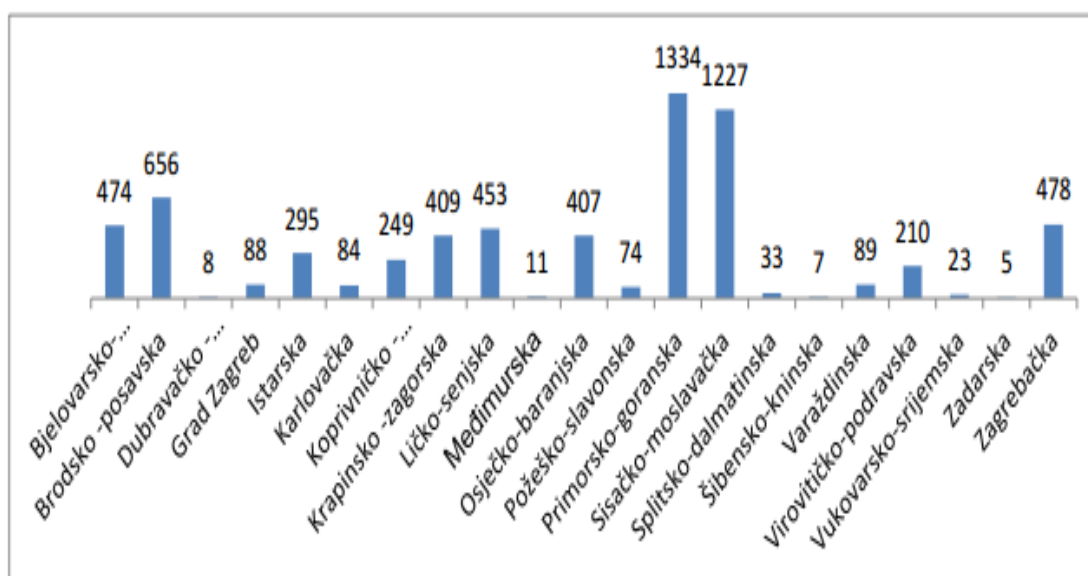
Najznačajnije uzgojno područje hrvatskog hladnokrvnjaka proteže se od Istarske preko Primorsko – goranske sve do Vukovarsko – srijemske županije, ali se uzgaja i u mnogim drugim dijelovima Republike Hrvatske jedino se ne uzgaja na prostoru Šibensko – kninske i Zadarske županije (Čačić i sur., 2005.). Zbog velikog uzgojnog područja razlikuje se i način uzgoja u pojedinim krajevima (Čačić i sur., 2009.). U područjima gdje nema mogućnosti ekstenzivnog uzgoja, grla se drže u stajama tijekom cijele godine. Ipak, u većini slučajeva hrvatski hladnokrvnjak se uzgaja ekstenzivnom i polu-ekstenzivnom tehnologijom što značajno doprinosi ekonomičnosti uzgoja, čemu će se i dalje težiti.

Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka (SSUUHH) predstavlja krovni nacionalni središnji savez s ciljem organizacije provedbe uzgoja pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak na području Republike Hrvatske (SSUUHH, 2005). SSUUHH je samostalna nestranačka organizacija dragovoljno udruženih udruga i ergela uzgajivača pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak u Republici Hrvatskoj radi zaštite i promicanja zajedničkih gospodarskih i interesnih ciljeva.

Uzgoj pasmine hrvatski hladnokrvnjak sačinjen je od tri glavne subpopulacije koje su definirali Čačić i sur., 2009. godine:

- A) Udružni uzgoj, kojeg čine uzgajivači učlanjeni u 12 udruga članica SSUUHH;
 - 1. KU „Moslavina“ (Sisačko – moslavačka županija);
 - 2. KU „Slavonac“ (Brodsko – posavska županija);
 - 3. KU „Čađavica“ (Virovitičko – podravska županija);
 - 4. „Zagorska udruga uzgajivača konja“ (Krapinsko – zagorska županija);
 - 5. KU „Kloštar Ivanić“ (Zagrebačka županija);
 - 6. KU „Istra“ (Istarska županija);
 - 7. KU „Vrbovec“ (Zagrebačka županija);
 - 8. KU „Bilogora“ (Bjelovarsko – bilogorska županija);
 - 9. Županijska udruga uzgajivača konja „Krapina“ (Krapinsko – zagorska županija);
 - 10. KU „Primorac“ (Primorsko – goranska županija);
 - 11. KU „Valis Aurea“ (Požeško – slavonska županija);
 - 12. Udruga uzgajivača međimurskog konja „Međimurje“ (Međimurska županija);

- B) Ergelski uzgoj, uzgoj 5 privatnih ergela članica SSUUHH:
1. Centar za reprodukciju u stočarstvu Hrvatske – Ergela Križevački Lemeš, Križevci
 2. Ergela „Posarić” – Centar za reprodukciju hrvatskog hladnokrvnjaka, Voloder
 3. Ergela „Šarić“ – Reprodukcijski centar hrvatskog hladnokrvnjaka, Našice
 4. Ergela „Moslavina“ - Reprocenar, Donja Gračenica
 5. Ergela hrvatskog hladnokrvnjaka „Velika Pisanica“, Velika Pisanica
- C) Uzgoj izvan udruge, odnosno uzgoj individualnih uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka koji nisu članovi uzgojnih udruženja članova SSUUHH.

Grafikon 1. Pregled brojnog stanja hrvatskog hladnokrvnjaka u RH prema županijama u 2012. godini (SSUUHH, 2013.)

Najveći broj grla hrvatskog hladnokrvnjaka prema županijama nalazi se na prostoru Primorsko – goranske (1334) i Sisačko – moslovačkoj županiji (1227).

Slika 1. Pastuh hrvatskog hladnokrvnjaka (Glasistre.hr, 2013.)

4. UZGOJNE METODE I TEHNIKE UZGOJA

Uzgojni cilj hrvatskog hladnokrvnjaka postizat će se selekcijom i izbjegavanjem uzgoja u uskom srodstvu. Uzgaja se u čistoj krvi, ali u slučajevima pojave uzgoja u srodstvu i negativne selekcije koja dovodi do pada kvalitete uzgoja, dopušteno je oplemenjivanje pastusima drugih izraženo hladnokrvnih pasmina konja (ardenac, prešeron, mađarski hladnokrvnjak, brabant i drugi).

Osvježavanje krvi pastusima drugih pasmina moguće je samo u izuzetnim slučajevima i uz opravdan razlog. Procjenu i dozvolu daje Savjet uzgojnog programa hrvatskog hladnokrvnjaka koji djeluje pri Savezu (dalje u tekstu Savjet).

Isti Savjet procjenjuje, odabire i odobrava pojedinačno svakog stranog pastuha za kojeg se smatra da može podići kvalitetu uzgoja.

Uzgajivači ne mogu samostalno prema vlastitom nahodjenju dopreмати takove pastuhe. Savjet također može odrediti područje pripusta za pojedinog pastuha ovisno o kvaliteti kobila subpopulacije hrvatskog hladnokrvnjaka na pojedinom uzgojnom području u Republici Hrvatskoj .

Uzgoj hrvatskog hladnokrvnjaka se dijeli na 3 subpopulacije (SSUUHH, 2013.) :

1. Uzgoj u udrugama koje su ujedinjene u Središnji savez uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka;
2. Uzgoj u privatnim ergelama (da bi se osnovala ergela, potrebno je 10 uzgojno valjanih kobila i 2 pastuha od toga jedan mora biti prve klase);
3. Uzgoj izvan udruga tj. samostalni uzgajivači.

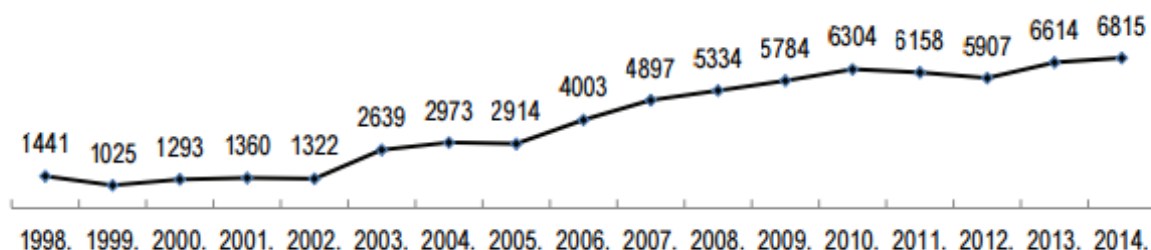
Uzgojni cilj hrvatskog hladnokrvnjaka postizat će se selekcijom i izbjegavanjem uzgoja u uskom krvnom srodstvu (Čačić i sur., 2006.). Uzgajat će se u čistoj krvi, ali u slučajevima pojave uzgoja u srodstvu i negativne selekcije, koja dovodi do pada kvalitete uzgoja, dopušteno je oplemenjivanje pastusima drugih hladnokrvnih pasmmina konja (ardenac, peršeron, mađarski hladnokrvnjak, brabant i drugi).

5. LINIJE PASTUHA I RODOVI KOBILA

Formiranje linija i rodova nužno je radi sustavnog izbjegavanja pripusta u srodstvu. Iako se do sada još uvijek unutar pasmine nisu oblikovale linije pastuha i rodovi kobila, nužno ih je čim prije formirati kako bi se usmjerenim pripustima sustavno izbjegavao uzgoj u srodstvu. Linije pastuha i rodovi kobila izdvojeni su i definirani uzgojnim programom SSUUHH i sistematizacijom uzgoja temeljem genealoških podataka.

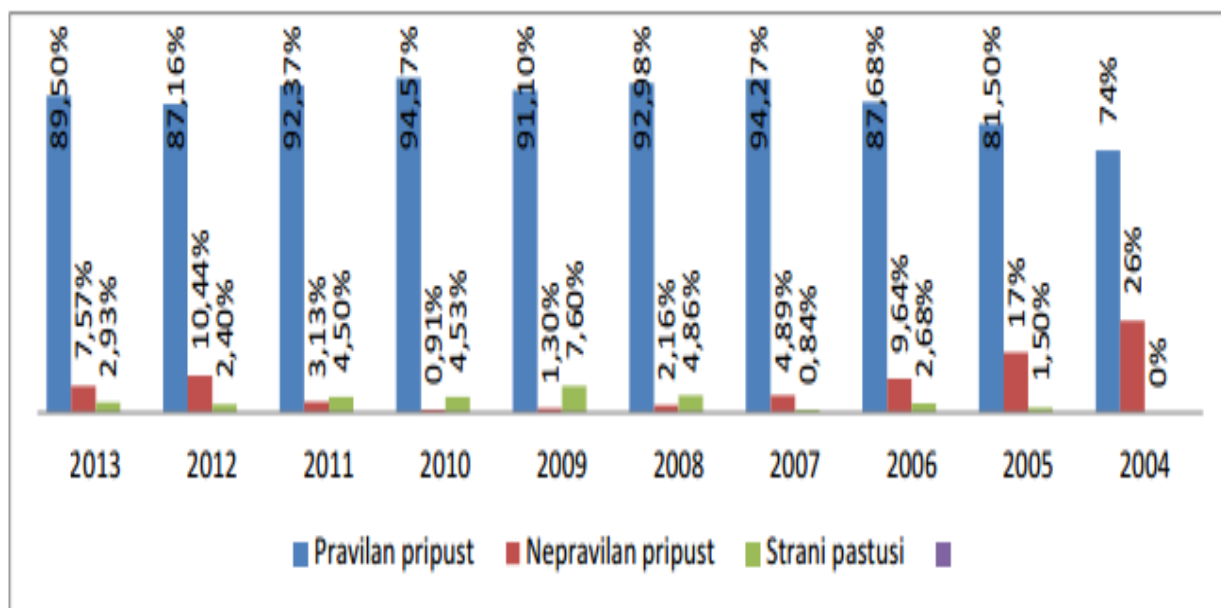
Linije pastuha definirane su na način da se svakom pastuhu dodijeli broj linije koji će se upisivati iza imena pastuha (npr. 844 Tigar-L7, 1883 Putko-L20 i tako dalje). Svaki muški potomak dobiva ime s početnim slovom imena oca (npr. djed Obad – sin Odri – unuk Ostan i tako dalje).

Rodovi kobila definirani su izdvajanjem roda iz postojeće populacije kobila temeljem genealoških podataka, nakon čega je svakom rodu dodijeljen broj koji se upisuje iza imena kobile (npr. 682 Nena Cveta-193, 600 Musa-495 i tako dalje). Imena kobila se i dalje dodjeljuju prema volji uzgajivača, a broj iza imena omogućava vrlo laku identifikaciju roda kojem kobilica pripada.

Grafikon 2. Pregled brojnog stanja hrvatskog hladnokrvnjaka kroz godine (HPA, 2015.)

Najveći broj grla hrvatskog hladnokrvnjaka prema županijama nalazi se na prostoru Primorsko – goranske županije, a nije zastupljen samo u 2 županije a to su Šibensko – kninskoj i Zadarskoj. Najveći broj vlasnika i uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka se nalazi na prostoru Krapinsko – zagorske županije, a najmanji na prostoru Dubrovačko – neretvanske i Vukovarsko – srijemske županije.

Grafikon 3. Poštivanje uzgojnog programa konja pasmine hrvatski hladnokrvnjak 2004. - 2013. godine (SSUHH, 2013.)

6. ERGELA HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA VELIKA PISANICA

Nalazi se u mjestu Velika Pisanica (Bjelovarsko-bilogorska županija), na južnim obroncima Bilogore i vlasništvo Vedrana Kostanjšeka. On je naslijedio ergelu od djeda i bake. Samo gospodarstvo u posjedu ima 30 hektara zemlje na kojoj se uzgajaju kukuruz, pšenica, ječam, zob i djetelina, koji služe za ishranu 18 hladnokrvnjaka. Ergela trenutno posjeduje 4 rasplodne kobile + 2 omice, 5 licenciranih pastuha za pripust + 1 dvogodca te 6 ždrebadi vlastite linije. Osim hrvatskog hladnokrvnjaka ergela posjeduje i sportske konje, te dva pastuha lipicanske pasmine. Osim za kontrolirani uzgoj isključivo hrvatskog hladnokrvnjaka bez miješanja sa uvoznim hladnokrvnim pasmina, razvoj Ergele je u potpunosti turistički orijentiran s ciljem povećanja brojem konja na 40. U planu je nabavka fijakera sa pripadajućim hamovima, izrada sjenice za odmor i druženje gostiju prije i nakon jahanja. Ergela hrvatskog hladnokrvnjaka je jedna od postaja Pisaničke eko etno staze, projekta koji na jedinstven način obuhvaća različite destinacije na području općine Velika Pisanica, pružajući turistima nezaboravan doživljaj bilogorskog kraja. Pisanička eko etno staza u punoj dužini od 52 km prolazi kroz svih 8 naselja općine Velika Pisanica.

Tablica 2. Brojno stanje hrvatskog hladnokrvnjaka na ergeli u Velikoj Pisanici 2013. godine (Ergela u Velikoj Pisanici, 2013.)

KOBILE	PASTUSI	HT	OMICE	ŽDREBAD
Tena (tamni dorat)	Vito (vranac)	Vihor	Vanda (vranac)	Rudolf (svijeti d.)
Vidra (vranac)	Tornado (dorat)	Dik	Vesna (vranac)	Roger (svijetli d.)
Vranka (vranac)	Sokol (vranac)			Simba (šarac)
Lasta (alata)	Sokol (šarac)			Tonka (tamni d.)
	Vihor (vranac)			Vera (vranac)
				Lara (vranac)

7. SELEKCIJSKE MJERE

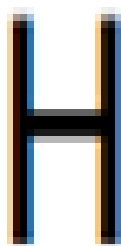
Uzgojno valjanim grlom pasmine hrvatski hladnokrvnjak ili grlom A sekcije se smatra svako grlo koje ispunjava slijedeće kriterije:

1. Otac i majka moraju biti tipični predstavnici pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak, te moraju biti upisani u Registar pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak, s poznatim porijeklom u jednoj generaciji (otac i majka).
2. Mlado grlo treba imati poznato porijeklo u najmanje dvije generacije predaka (očeve i djedovske generacije).
3. Grlo mora biti tipičan predstavnik pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak.
4. Otac mora biti komisijski odabran kao rasplodnjak, a majka ocijenjena i klasirana,
5. Oždrjebljenje grla moralo je biti na pravilan način i pravovremeno upisano u matičnu uzgojnu evidenciju, za što mora postojati sva potrebna i uredno ispunjena dokumentacija, a to je: pripusni dnevnik pastuha, pripusnica i prijava oždrjebljenja kobile.
6. Grlo mora biti označeno – žigosano, mikročipirano i uvedeno u pasminski registar.
7. Šarenim pastusima dopušta se pripust na sve kobile.
8. Grlo nastalo iz pripusta pastuhom korektorom (heterogeni uzgoj). Grla koja ne ispunjavaju i samo jedan od prije navedenih kriterija, posebice naglasak na tipičnost, smatrat će se grlima B sekcije.

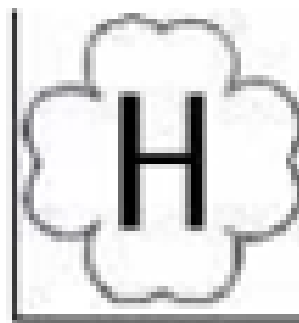
Poželjnu pasminsku karakterističnost (tipičnost) mladog grla pasmini konja hrvatski hladnokrvnjak pri označavanju prosuđuje Voditelj uzgoja SSUHH, a u spornim slučajevima to radi Komisija za ocjenu ždrjebadi.

8. OZNAČAVANJE GRILA

Označavanje se provodi zapisnikom o identifikaciji kopitara, te pasminskim žigom ili pasminskim žigom SSUUHH-a (prikaz 1) te brojevima. - Zapisnik o identifikaciji kopitara - sadrži opće podatke o grlu, podrijetlu te vlasništvu grla koje se obilježava, s detaljnim opisom boje, bijelih oznaka i zvrkova dlake. Pasminski žig - sastoji se od slova H i lika čekića, a njime se označavaju grla B sekcije. Pasminski žig SSUUHH-a - oblika je četveroliske djeteline sa slovom H u sredini lika, a njime se označavaju grla A sekcije. Matični broj se sastoji od znamenki redovnog broja prijave oždrebljenog grla. Godište rođenja se sastoji od 2 znamenke godine oždrebljenog grla. Broj porodice sastoji se od jednoznamenkastog, dvoznamenkastog ili troznamenkastog broja. Te žig privatne ergele.

A)

B)

Slika 2. Simboli žigova kojima će SSUUHH označavati grla (SSUUHH, 2014.) ;

A) Pasminski žig B selekcije

B) Pasminski žig SSUUHH A selekcije

8.1. NAČINI MJESTO OZNAČAVANJA ŽIGOM

Označavanje se provodi zapisnikom o identifikaciji kopitara i vrućim žigovima.

Označavanje grla A sekcije:

1. na lijevom butu pasminski žig SSUUHH-a – lik četverolisne djeteline sa slovom H u sredini;
2. na lijevoj strani vrata - mikročip;
3. na desnom butu žig privatne ergele;

Označavanje grla B sekcije:

1. na lijevom butu pasminski žig – lik čekića i slovo H;
2. na lijevoj strani vrata- mikročip;
3. na desnom butu žig privatne ergele III.

Način i mjesto označavanja vrućim žigom trajno odabranih pastuha Trajno odbrani pastusi – lijeva strana vrata vrući žig u obliku strelice (znak muškog spola).

Oblik vrućeg žiga trajno odabranih pastuha ♂

8.2. OZNAČAVANJE I OCJENJIVANJE ŽDRJEBADI

Označavanje i ocjenu ždrjebadi provodi Voditelj uzgojnog programa, koji ovim putem prikuplja podatke za procjenu progene vrijednosti pastuha – očeva (SSUUHH, 2012.). Prije odbića sva ždrjebad se mora pregledati, ocijeniti i označiti mikročipom. Pri samom pregledu odabiru se kvalitetna grla za daljnji uzgoj. Prilikom označavanja provodi se izmjera slijedećih tjelesnih mjera: visina grebena štapom, dužina trupa, visina grebena vrpcom, obujam grudi i obujam cjevanice. Označavanje grla provodi se na dogovorenim skupnim mjestima prema udrugama – članicama SSUUHH, osim u pojedinim slučajevima i u gospodarstvima uzgajivača ako pojedini uzgajivač ima veći broj grla za označavanje. Ulaskom Udruge u članstvo Svjetske federacije uzgajivača sportskih konja – WBFSH, Udruga je dobila svjetski kod za označavanje, pa se sada primjenjuje novi način numeriranja konja i to: 191 – Kod Republike Hrvatske, 004 – Međunarodni kod Udruge, 34 – Seleksijski kod za Hrvatskog sportskog konja, 00000 – Redni uzgojni broj proizvedenih grla, 08 – Oznaka godišta proizvodnje. Tako na primjer grlo CLOUD nosi životni broj: HR 191 004 34 00659 08.

8.3. PREGLED I OCJENJIVANJE GRLA

Pri predvođenju pred komisijom moraju biti zadovoljeni sljedeći uvjeti (SSUUHH, 2012.):

- 1) vlasnik grla mora podnijeti pismeni zahtjev za pregled i ocjenu grla na kojem su opći podaci o grlu i podrijetlo ;
- 2) pri ocjenjivanju potrebno je priložiti nalaz IAK -a ne stariji od 90 dana;
- 3) pri samom predvođenju grlo i vlasnik moraju biti uređeni, grlo mora biti na oglavniku, a vlasnik smije na grlo utjecati samo verbalnim putem;
- 4) predvođenje pred komisiju provodi se u trokutu za ocjenu . 9 Prilikom pregleda grla (pastuha, omica/kobila) provodi se izmjera sljedećih 11 tjelesnih mjera:

1. visina do grebena vrpcom
2. visina do grebena štapom
3. visina leđa
4. visina sapi
5. obujam grudi
6. dubina grudi.
7. širina grudi
8. dužina sapi
9. širina sapi
10. dužina trupa
11. obujam cjevanice

Na osnovu tjelesnih izmjera procjenjuje se tjelesna težina prije dovedenog grla prema jednadžbi: Procjena tjelesne težine (kg) = obujam grudi ² x dužina trupa +22,9 10835,81

Pregled i ocjena omica/kobila radi se na skupnim mjestima ili u štali ako uzgajivač ima veći broj grla za ocjenu. Izmjeru provodi Voditelj uzgoja pri SSUUHH. Prilikom ocjene svako grlo bit će fotografirano.

Tablica 3. Označavanje grla u 2013. godini (SSUUHH, 2012.)

	Muška grla	Ženska grla	UKUPNO
Žig	5	19	24
Žig + čip		3	3
Označeno samo čipom	567	1291	1858
Ukupno označeno			1885

U 2013. godini napravljeno je 548 prijepisa grla od toga 127 rodbinski. Prosječan broj grla po uzgajivaču je 608 grla. Uzgajivači su podnijeli zahtjeve za subvencije :

1. Sisačko-moslavačke županije ukupno 9 uzgajivača- 53 grla.
2. Zagrebačke županije ukupno 31 uzgajivač -164 grla.
3. Grad Zagreb ukupno 1 uzgajivač -19 grla.

Tablica 4. Boje konja i šifre (SSUUHH, 2014.)

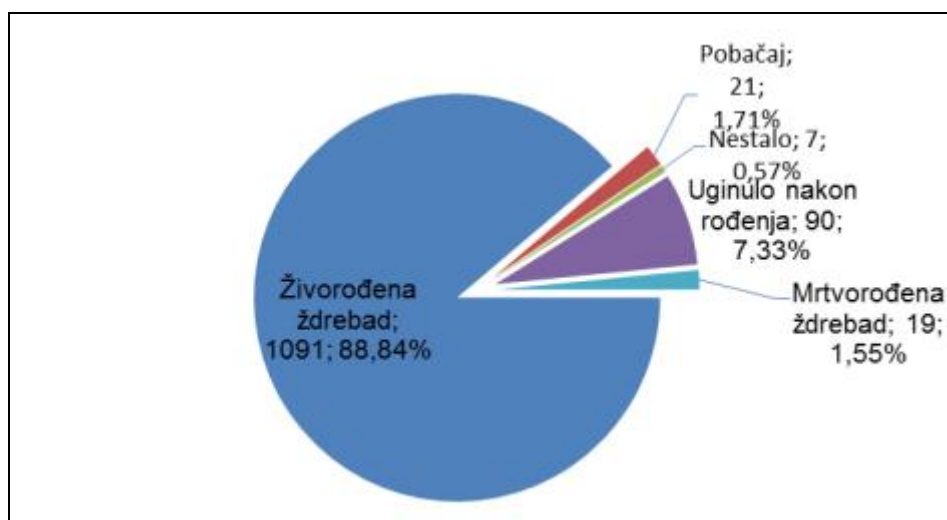
ALAT	DORAT	VRANAC	SIVAC	ŠARAC
Svijetli alat	Svijetli dorat	Prosjedi vranac	Alati sivac	Alati šarac
Tamni alat	Tamni dorat	Vrani kulaš	Dorati sivac	Dorati šarac
Prosjedi alat	Vrani dorat		Vrani sivac	Vrani šarac
Crveni kulaš	Prosjedi dorat		Albino	Sivi šarac
Izabel	Prosjedi svijetli dorat			
	Prosjedi tamni dorat			
	Kulaš			

8.4. PREGLED I OCJENJIVANJE OMICA/KOBILA

Pregled i ocjenu omica/kobila provodi Komisija za ocjenu omica/kobila (SSUUHH, 2012.). Pregled i ocjena omica/kobila mjere su koje treba obaviti radi upisa kobila u matične knjige. Komisijskom ocjenom prema uzgojnim standardima i prema sistemu bodovanja provodi se klasiranje ocijenjenih grla. Razlikuju se tri klase ili tipa: poželjna (A), prihvatljiva (B) i nepoželjna (C).

Tablica 5. Klasiranje omica/kobila hrvatskog hladnokrvnjaka. (SSUUHH, 2014.)

Klasa A	Bodovi	Opaska
A	32<	Bez obzira na ukupnu sumu bodova niti jedno obilježje nesmije biti ocijenjeno 1 bodom.
B	31-32	
C	21>	

Grafikon 4. Statistika reprodukcijskih svojstava kobila hrvatskog hladnokrvnjaka u RH u 2013 (SSUUHH, 2012.)

8.5. PREGLED I OCJENJIVANJE PASTUHA

Za unaprjeđenje uzgoja od posebnog je značaja dobra selekcija pastuha (SSUUHH, 2012.). Pregled i ocjenu pastuha provodi Komisija za odabir pastuha. Pastusi za odabir prijavljuju se skupno prema udrugama. Vlasnik svakog pastuha mora Komisiji za odabir pastuha pri pregledu predočiti nalaz o redovnoj pretrazi krvi pastuha za tekuću godinu.

Da bi mladi pastuh mogao pristupiti odabiru mora zadovoljiti sljedeće uvjete:

1. najmanja starost 2,5 godine;
2. pastuh je produkt kobile ocijenjene klasom A ili B i za rasplod odabranog pastuha;
3. rodoslovlje mora ispunjavati uvjete da bi pastuh mogao biti upisan u Glavnu matičnu knjigu pastuha;
4. utvrđen vjerodostojan identitet pastuha;
5. dobro zdravlje pastuha.

8.6. ZAVRŠNO OCJENJIVANJE

Završno ocjenjivanje provodi komisija od 3 člana koju imenuje Izvršni odbor Udruge. Ono se provodi kad grla ulaze u matičnu evidenciju odnosno prilikom provođenja u višu kategoriju. To je za mlado grlo između 2,5 - 3 godine starosti, a za odrasla grla kada se uvode u matični uzgoj. Ocjenu eksterijera čini 7 pojedinačnih ocjena. Ocjene su 1-10. Svaki član komisije ocjenjuje zasebno, a ocjena za pojedino svojstvo se dobije dijeljenjem sume s brojem ocjenjivača. Konačna ocjena je zbroj pojedinačnih ocjena i ova služi za klasiranje grla.

REKAPITULACIJA		Maksimum
1. Ophodljivost	- ocjena 1/1	10
2. Podobnost za jahanje	- ocjena suma: 2	10
3. Slobodni skokovi	- ocjena suma: 5	10
4. Ocjena hodova	Ocjena	
	hod – suma: 5	10
	"	
	kas . suma: 5	10
	"	
	galop – suma: 5	10
5. Dresura	"	
	- ocjena (suma: 5) x 2	20
6. Sklonost skakanju	- ocjena (suma: 5) x 2	20
7. Skakanje prepreka	- ocjena (suma: 2) x 2	20
8. Ravni galop	- ocjena suma: 3	10
9. Reproductivna sposobnost 1/1		
10. Opća ocjena	suma: 5	10
		<hr/>
		UKUPNO: 150

VREDNOVANJE REZULTATA

<u>Klasa</u>	<u>Broj bodova</u>
Elita	120 – 150
I A	100 – 119
I	80 – 99
II	<u>manje od 79</u>

Slika 3. Rekapitulacija (SSUHH, 2014.).

8.7. OCJENJIVANJE VANJŠTINE PASTUHA PRI ODABIRU

Ocjenjivanje vanjštine pastuha pri odabiru provodi se na temelju sljedećih svojstava: tip, glava, vrat, prednji dio, srednji dio, stražnji dio, prednje noge i kopita, stražnje noge i kopita, korektnost hodova i kretanje u prostoru i opći dojam. Kriteriji ocjenjivanja: odličan (10), vrlo dobar (9), dobar (8), prilično dobar (7), zadovoljavajući (6), dovoljan (5), manjkav (4), prilično loš (3), loš (2), ne ispunjava uvjete (1). Ocjenjivanje vanjštine pastuha pri odabiru provodi se tzv. sistemom 100 bodova.

LISTA ZA OCJENU VANJŠTINE PASTUHA HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA

Ime pastuha: _____ UELN: _____

Ime i adresa uzgajivača: _____

Ime i adresa vlasnika: _____

Ime oca		Ime majke	
ŽB oca		ŽB majke	
Klasa		Klasa	

Boja i oznake: _____

Žigovi: _____

Datum oždrebljenja: _____ RB odabira: _____

Radna sposobnost, rezultati ispita: _____

SKUPINA KARAKTERISTIKA	MAKSIMALNA OCJENA	POSTIGNUTA PREMA KARAKTERISTICI	MAKSIMALNA PREMA SKUPINI	POSTIGNUTA PREMA SKUPINI
UKUPNI DOJAM				
Uzgojni tip	12		50	
Spolni izražaj	10			
Konstitucija - grada	10			
Skladnost i proporcije	10			
Razvijenost i mišićavost	8			
GRADA TIJELA				
Glava i vrat	4		34	
Greben, leđa, sapi	5			
Grudni koš, stomak, prsa	5			
Zadnji trup i genitalije	6			
Prednje noge	5			
Zadnje noge	5			
Kopita	4			
KRETNJE				
Hod	8		16	
Kas	8			
UKUPNA OCJENA:			100	

TJELESNE MJERE					
Visina grebena (cm)		Opseg prsa (cm)	Opseg cjevanice (cm)	Dužina trupa (cm)	Težina (kg)
štap	vrpea				

Ocjena za matične knjige: _____

Dobre osobine koje su naglašene: _____

ZNAČAJNE GREŠKE:

Nasliedene (urodene): _____

Stečene: _____

Mjesto i datum: _____

Članovi komisije:

1. _____

2. _____

3. _____

MP

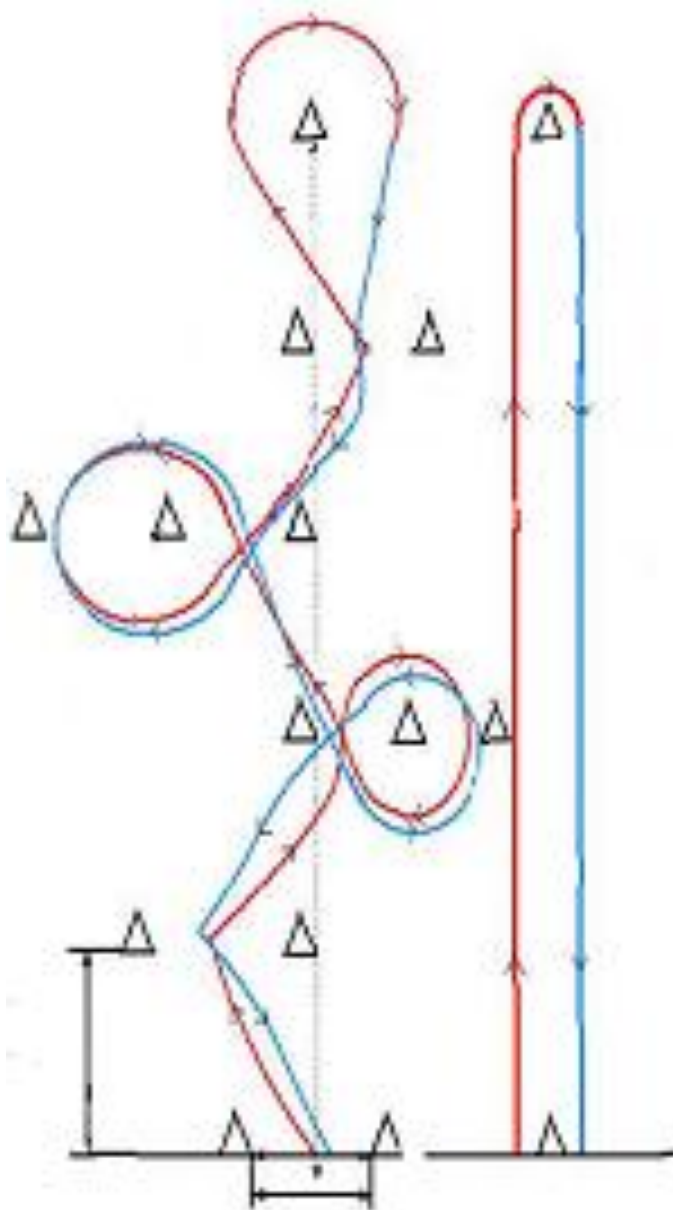
Slika 4. Primjer lista za ocjenjivanje vanjštine pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka. (SSUUHH, 2014.)

Tablica 6. Podjela pastuha u klase (SSUUHH, 2014.)

BODOVI	KLASA	PREPORUKA UPORABE	DODJELA KOBILA
85 i više	E-elita	U elitnim uzgojima i ergelama	Neograničen broj kobila
84-75	Ia	U ergelama i kvalitetnim udružnim uzgojima	Neograničen broj kobila
74-70	Ib	U ergelama i kvalitetnim udružnim uzgojima	Neograničen broj kobila
69-65	Ila	U uzgojima izvan udruge	Maksimalno 20 kobila
64-60	Ilb	U uzgojima izvan udruge	Maksimalno 10 kobila
59-55	III	Nije za rasplod	-
54 i manje	Izvan klase	Izraziti škart, nije za rasplod	-

9. ISPITIVANJE RADNE SPOSOBNOSTI PASTUHA – IRS

Ispit radne sposobnosti pastuha nije obavezan, a provodi se najranije kada pastuh navrší 2.5 godine. Ispitivanje radne sposobnosti pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka izvodi se u vožnji jednoprega kroz čunjeve sa sljedećim elementima: lijevi i desni krug, osmica, okretanje, vanjski korak te kas s pojačanjem na ravnoj dionici. Korištenje biča tijekom polaganja vodi do isključenja na ispitu radne sposobnosti. Ponavljanje ispita je moguće samo jednom. U parkunu za polaganje ne smije biti prisutan nitko drugi osim komisije, vozača i grla koje polaže IRS (SSUUHH, 2012.).

Slika 5. Ispit radne sposobnosti (SSUUHH, 2014.)

Tablica 7. Svojstva koja se ocjenjuju i bodovanje pri ispitu radne sposobnosti pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka (SSUUHH, 2014.)

SVOJSTVA	OCJENA	KOEFICIJENT TEŽINE	UKUPNO
Korak		x 0,5	
Kas		x 0,5	
Podobnost za vožnju		x 2.0	
Koncentracija		x 1,5	
Volja za rad		x 2.0	
Živčana stabilnost		x 1,0	
Pristupačnost		x 1,0	
Brzina vožnje u parkunu	3,5-4 minute = 1,5 bodova 3-4,5 minuta = 1 bod 4,5-5 minuta = 0,5 bodova 5 i više minuta = 0 bodova		
		UKUPAN BROJ OSTVARENIH BODOVA	

Ispit je položen ukoliko je pastuh ocijenjen ocjenom 8.0 i više. Ocjene su: 0.5, 1, 1.5 i 2. Niti jedno svojstvo ne smije biti ocijenjeno ocjenom 0.

10. VANJŠTINA PASMINE I UZGOJNI STANDARDI

Hrvatski hladnokrvnjak je težak, širok i robustan nizinski konj, s niskom točkom težišta, sigurnog koraka i ravnoteže, čvrste konstitucije (SSUUHH, 2014.). Formata položenog pravokutnika, suhe i srednje velike glave, širokog čela, ravnog do blago konveksnog profila, plemenitog izražaja, malih ušiju, velikih i izraženih očiju i nozdrva, dugog, masivnog i srednje nasadenog vrata. Grudni koš širok i dubok, rebra visoko zaobljena i duga. Plećke duge i srednje koso položene, dobro obrasle mišićjem i čvrsto povezane s trupom. Srednje dugih, ali jaki i širokih leđa, jakog i širokog spoja. Sapi nadgrađene, široke, srednje oborene do oborene, rascijepljene s dobro obraslim mišićjem. Trbuh zaobljen, ne prevelik niti previše usukan. Trup zbijen i s dobrim pokrivanjem tla. Noge snažne, srednje duge do kratke s dobro izraženim zglobovima.

Cjevanica kratka s jasno izraženim zglobovima i tetivama. Kičice srednje obrasle dlakom. Stavovi pravilni, prednje pokrivaju zadnje noge, i obrnuto. Kopita široka, rožina srednje tvrdoće. Griva i rep dobro obrasli valovitom dugom dlakom. Griva je podijeljena po sredini. Boje su najčešće dorata u svim varijantama, rjeđe se pojavljuju vranci, alati, kulaši, izabela i šarci. Spolni dimorfizam treba biti jasno izražen, odnosno spolna svojstva pastuha i kobilica trebaju biti jasno izražena.

Od ostalih karakteristika treba istaknuti otpornost i sposobnost adaptacije na nepovoljne okolišne čimbenike, ranozrelost, dobru plodnost i mliječnost te skromnost u hranidbi i iskorištavanju krme niske kakvoće.

10.1. UNUTARNJE OSOBINE (INTERIJER)

Mirnog je temperamenta, jako je poslušan i dobroćudan konj s voljom za rad.

Tablica 8. Uzgojni standardi hrvatskog hladnokrvnjaka (SSUUHH, 2014.)

	KLASA	KLASA	KLASA
PREDMET OCJENJIVANJA	POZELJNA – A (3 boda) 	PRIHVATLJIVA – B (2 boda) 	NEPOZELJNA – C (1 bod)
GLAVA	Suha i srednje velika, širokog čela, plemenita, dobro povezana s vratom, ravnog do blago konveksnog profila, malih ušiju, velikih i izraženih očiju i nozdrva, proporcionalna tijelu.	Srednje velika i široka, jako konveksnog ili konkavnog profila, manje plemenita, slabije povezana s vratom.	Gruba neplemenita glava, uska i duga, sitnih očiju i nozdrva, dugih ušiju, mesnata glava, jako konveksna ili konkavna glava.
VRAT	Srednje nasaden, dug i dobro obrastao mišićjem, gornja linija vrata u luku.	Visoko nasaden, srednje dug do kratak vrat, slabije obraslosti mišićjem i slabije zaobljen. Slabo povezan s trupom.	Nisko nasaden vrat, kratak, slabo obrastao mišićjem, i vratovi nepravilnih oblika
GRUDI	Duboke i široke, rebra dobro i visoko zaobljena.	Slabije duboke i široke, rebra slabije zaobljena.	Plitke i uske.
LEĐA	Duga, široka i jaka, pravilne leđne linije.	Kraća leđa ali široka i jaka, pravilne linije	Preduga ili prekratka uska i slaba leđa.
SPOJ	Dug, jak i širok, pravilne linije.	Prekratak ili predug spoj, srednje jak, pravilne linije	Kratak i slab, nepravilnih linija
SAPI	Velike, duge, široke, dobro obrasle mišićjem, ravne do malo oborene i izraženo rascjepljene.	Velike, široke, nešto kraće, dobro obrasle mišićima, oborene	Kratke, uske, slabo mišićave, slabe, jako oborene
PLEĆKE	Lopatice duge i koso postavljene, dobro obrasle mišićjem i dobro povezane s grudnim košom	Srednje duge, strmije postavljene, slabije povezane s trupom	Kratke, neobrasle mišićima, strmo postavljene, slabo povezane s trupom

TRUP	Zbijen, cilindričast i pokriva veliku površinu tla.	Manje zbijen, malo uži prednji kraj u odnosu na stražnji ili obrnuto, još uvijek pokriva dobru površinu tla.	Slabo zbijen, izražena razlika u proporcijama prednjeg i stražnjeg kraja, stožast trup, trbuh usukan.
PREDNJE NOGE	Pravilnih stavova, jasno izraženim zglobovima i tetivama, kratke cjevanice, putišta suha ispravnih kuteva osi, kičice srednje obrasle dlakama, kopita zdrava i proporcionalan tijelu konja.	Malo limfatičnih zglobova, i dalje suha ali dulja ili kraća od poželjnih, blaga deformacija u stavovima, kičice srednje obrasle dlakom, putišta nešto lošijih kuteva od poželjnih, popravljive anomalije kopita.	Nepravilnih stavova, slabo izraženih zglobova i tetiva, loše tetivasta ili limfatična cjevanice previše duga ili kratka putišta, osi prelomljene, nepopravljive konstitucijske anomalije kopita.
ZADNJE NOGE	Pravilnih stavova, čvrste s jasno izraženim, dugim i suhim skočnim zglobovima, bez anomalija, pravilnih kuteva, putišta srednje obrasle dlakom, kopita zdrava i proporcionalna tijelu.	Male pogreške u stavu, slabije izražen i suh skočni zglob, nešto lošijih kuteva, zadnje noge srednje obrasle dlakom, popravljive anomalije kopita.	Izražene pogreške stavova, skočni zglob neizražen i limfatičan, serije deformacije nogu, vrlo velike greške nepremostive za rad, patološki slučajevi i nepopravljive anomalije kopita.
KRETANJE	Impulzivno, pravilno i čvrsto, dužeg koraka, izdašan, stražnje noge prelaze ispred traga prednjih nogu.	Malo nesigurniji, ali ipak impulzivan, normalan i progresivan.	Kratak, ukočen i kratak korak, nedostatak fleksibilnosti, šepavost, nekoordiniranost prednjih i zadnjih nogu, neelastični i u ramenima kruti pokreti, krutost leđa, teški pokret.
BOJA	Sve varijante dorate, vrane, alate, Kulaš boje, bez ili s manjim bijelim oznakama na glavi i nogama, čiste grive i repa, šarena boja svih varijanti.	Sve varijante dorate, vrane, alate, Kulaš boje, s većim bijelim oznakama na glavi i nogama, čiste grive i repa, šarena boja svih varijanti.	
SPOLNI DIMORFIZAM	Dobro izražen.	Manje izražen.	Suprotan.
OPĆI DOJAM	Poželjna u uzgoju.	Prihvatljiva za uzgoj.	Nepoželjna u uzgoju.

Slika 6. Hrvatski hladnokrvnjak (Agroklub.com, 2015.)

11. BUDUĆNOST PASMINE HRVATSKOH HLADNOKRVNJAKA

Za ovu pasminu je vrlo karakterističan i specifičan put nastanka. Kroz stoljeće kontinuirano su u uzgoj pasmine introducirane strane hladnokrvne pasmine (uglavnom pastusi), a sama pasmina uzgajana je u visokom stupnju ekstenzivne do polu – ekstenzivne tehnologije. Kroz takav način uzgoja, pasmini je povećan tjelesni okvir, radna sposobnost, sposobnost adaptacije na ekstremne uvjete držanja i iskorištavanja krme.

Njegova nekadašnja uloga je bila radne snage u poljoprivredi, a ona je odavno nestala kao i kod mnogih drugih svjetskih pasmina konja.

Danas je hrvatski hladnokrvnjak (kao i hrvatski posavac) postao značajan kao sredstvo očuvanja zaštićenih krajolika, kulturne baštine i biološke raznolikosti, te se može koristiti kao terapijski konj (terapijsko jahanje).

Njegova nova vrijednost upravo je sukladna trendovima Europske unije u očuvanju okoliša, razvoju ruralnih krajeva i ekološke proizvodnje hrane za ljude. Ekstenzivna tehnologija držanja i iskorištavanje krme vrlo niske kakvoće te uzgoj u potpuno ekološkim uvjetima omogućavaju hrvatskom hladnokrvnjaku da postane vrlo dohodovan izvozni brand „hrvatske konjičke industrije“. Općenito, stručnjaci Europske unije u vremenima velikih agrarnih promjena smatraju konjogojstvo kao jedan od značajnih profitabilnih poljoprivrednih segmenata, a poslovanja vezana za konje postaju sve značajniji dio ekonomije ruralnih krajeva u svim državama članicama EU. Takva poslovanja doprinose održavanju zaposlenosti koje je značajno i s ekonomskog i sa socijalnog stajališta, posebice u ruralnim područjima.

Uzgoj konja može biti jedna od značajnih strategija zadržavanja stanovništva u ruralnim krajevima. Upravo u tom pogledu, Sisačko – moslavačka županija kao županija sa najvećim brojem autohtonih pasmina konja u Hrvatskoj, pokrenula je projekt „Zaštita i očuvanje autohtonih pasmina konja i njihov utjecaj na očuvanje biološke raznolikosti u Sisačko – moslavačkoj županiji“.

Projekt bi trebao dati veći broj spoznaja na koje načine konji mogu biti dio strategije razvoja ruralnih krajeva županije, zapošljavanja i zadržavanja stanovništva u ruralnim krajevima.

12. ZAKLJUČAK

Hrvatski hladnokrvnjak je vrlo značajan za Hrvatsku jer osim što je najbrojnija pasmina, uz to je i autohtona. S godinama im se povećavao broj i nastoji ga se uzgajati u čistoj krvi da se očuva njegova kvaliteta.

Kroz povijest njihovo značenje je ostalo isto, još uvijek ih se smatra radim konjima zbog njihove robusne građe i izrazito velike snage. Također danas služe za izložbe, čuvanje tradicije, očuvanje biološke raznolikosti. Poželjna su pasmina jer nisu jako zahtjevni u vezi smještaja i hrane. Pretežito se drže u ekstenzivnom uzgoju na pašnjacima jer se odlično adaptiraju na razne vanjske uvjete. Jako su poslušni, dobri s ljudima i drugim životinjama te ih se ujedno zato i koristi u terapijskom jahanju ili običnom.

Na hrvatsko tlo u došli davnog 20.- tog stoljeća križanjem toplokrvnih domaćih kobila s uvezenim pastusima ardenske, peršeronske, brabantke i drugih hladnokrvnih pasmina. Uska povezanost između pasmina hrvatski hladnokrvnjak i hrvatski posavac utvrđena je i analizama tijekom sistematizacije uzgoja hrvatskog posavca.

13. POPIS LITERATURE

- 1) AgroKlub (2015.): [Ergela hrvatskog hladnokrvnjaka Velika Pisanica.](http://www.agroklub.com/agro-hobi/ergela-hrvatskog-hladnokrvnjaka-velika-pisanica/3466/)
<http://www.agroklub.com/agro-hobi/ergela-hrvatskog-hladnokrvnjaka-velika-pisanica/3466/>
- 2) Čačić, M., Kolarić, S. Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka-SSUUHH (2005): Uzgojni program hrvatskog hladnokrvnjaka. Zagreb.
- 3) Čačić, M., Kolarić, S., Kolarić, M. (2009): Rodoslovlja hrvatske autohtone pasmine konja hrvatski hladnokrvnjak 2008. Volumen 1. Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka. Voloder.
- 4) Čačić, M., Mladenović, M., Korabi, N., Tadić, D., Kolarić, S. (2006.): Morfološka povezanost hrvatskih i europskih hladnokrvnih pasmina konja. Stočarstvo, 60(6): 413-419.
- 5) Ergela Hrvatskog hladnokrvnjaka Velika Pisanica (2015.): <http://ergelakostanjsek.freshcreator.com/hrv/o-nama> (05.09.2015.)
- 6) Hrvatska poljoprivredna agencija – HPA (2015.): Godišnje izvješće za 2104. godinu. <http://www.hpa.hr/godisnja-izvjesca/>
- 7) Ivanković, A., Caput, P., Geceg, I., Čačić, M. (2004.): Eksterijerne odlike hrvatskih autohtonih pasmina konja. XXXIX Znanstveni skup agronoma, Opatija, 17.-20. veljače 2004.
- 8) Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka – SSUUHH (2005.): Priručnik.
- 9) Stručić, D., Ivanković, A., Konjačić, M., Čačić, M., Geceg. I. (2002.): Eksterijerne odlike hrvatskog hladnokrvnjaka. Stočarstvo, 56 (3): 175-189.
- 10) Čačić, M. Središnji savez udruga uzgajivača hrvatskog hladnokrvnjaka – SSUUHH (2014.): Uzgojni program sa unesenim izmjenama 2014. http://www.ssuuhh.hr/sites/default/files/Uzgojni_program_sa_unesenim_izmjenama_2014.pdf

14. SAŽETAK

Hrvatski hladnokrvnjak je naša najbrojnija autohtona pasmina konja. Kroz stoljeće postao je dio tradicije, folklora i kulture življenja u mnogim ruralnim dijelovima Republike Hrvatske. Kao pasminu karakterizira ga specifičan put nastanka pasmine, velika sposobnost adaptacije, otpornost na različite uvjete držanja, ne traži puno što se ishrane tiče te dobro iskorištava krme loše kvalitete. Danas je hrvatski hladnokrvnjak značajan segment u očuvanju zaštićenih krajolika i biološke raznolikosti, a kroz to i značajan ekonomski dohodovan proizvođač ekološke hrane za prehranu ljudi. Sistematizacijom uzgoja i objavljivanjem matične knjige postavljeni su dobri temelji za daljnje sustavno genetsko unaprjeđenje pasmine uz obvezno uvođenje provjere porijekla laboratorijskim metodama molekularne genetike (DNK testiranje roditeljstva). Iako postoji sumnja u status izvornosti pasmine, upravo specifičan put nastanka i načina uzgoja, gotovo prirodna selekcija kroz jedno stoljeće, te činjenica da je neizostavan segment u održavanju brojnih tradicijskih kulturno – folklornih manifestacija na velikom području Republike Hrvatske, potvrđuju hrvatskog hladnokrvnjaka kao izvornu pasminu konja.

15. SUMMARY

The Croatian Coldblooded is the most numerous authentic horse breed in the Republic of Croatia, but also the most numerous horse breed in Croatia in general. Through a hundred year old breeding tradition the Croatian Coldblooded is an essential part of history, cultural and traditional customs and heritage. The breed is characterized by a specific way of formation in very extensive technology with high implication of foreign coldblooded breeds, and a great ability to adapt to unfavourable climatic and keeping conditions. His important role today as a horse breed which is grown in a high degree of extensive (pastoral) technology, is in the preservation of biological diversity of protected landscapes, and through this it has great potential in ecologic food production consistent with human feeding trends. As a means of preservation and development of rural regions through profitable eco – production, the Croatian Coldblooded is thereby autonomously ensuring itself easier preservation as an authentic horse breed.

16. POPIS TABLICA

Tablica 1	Brojno stanje hrvatskog hladnokrvnjaka u 2013. godini	2
Tablica 2.	Brojno stanje hrvatskog hladnokrvnjaka na ergeli u Velikoj Pisanici 2013. godine	11
Tablica 3.	Označavanje grla u 2013. godini	17
Tablica 4.	Boje konja i šifre (SSUUHH, 2014.)	17
Tablica 5.	Klasiranje omica/kobila hrvatskog hladnokrvnjaka	18
Tablica 6.	Podjela pastuha u klase	22
Tablica 7.	Svojstva koja se ocjenjuju i bodovanje pri ispitu radne sposobnosti pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka	24
Tablica 8.	Uzgojni standardi hrvatskog hladnokrvnjaka	2

17. POPIS SLIKA

Slika 1.	Pastuh hrvatskog hladnokrvnjaka	7
Slika 2	Simboli žigova kojima će SSUUHH označavati grla	13
Slika 3.	Rekapitulacija	20
Slika 4.	Primjer lista za ocjenjivanje vanjštine pastuha hrvatskog hladnokrvnjaka	21
Slika 5.	Ispit radne snage (IRS)	23
Slika 6.	Hrvatski hladnokrvnjak	28

18. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.	Pregled brojnog stanja hrvatskog hladnokrvnjaka u RH prema županijama	6
Grafikon 2.	Pregled brojnog stanja hrvatskog hladnokrvnjaka kroz godine	9
Grafikon 3.	Poštivanje uzgojnog programa konja pasmine hrvatski hladnokrvnjak 2004.-2013. godine	10
Grafikon 4.	Statistika reprodukcijskih svojstava kobila hrvatskog hladnokrvnjaka u RH u 2013.godini	18

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

UZGOJ HRVATSKOG HLADNOKRVNJAKA BREEDING OF CROATIAN COLDBLOODED

Ana Mari Crvenković

Sažetak: Hrvatski hladnokrvnjak je naša najbrojnija autohtona pasmina konja. Kroz stoljeće postao je dio tradicije, folklor i kulture življenja u mnogim ruralnim dijelovima Republike Hrvatske. Kao pasminu karakterizira ga specifičan put nastanka pasmine, velika sposobnost adaptacije, otpornost na različite uvjete držanja, ne traži puno što se hranidbe tiče te dobro iskorištava krme loše kvalitete. Danas je hrvatski hladnokrvnjak značajan segment u očuvanju zaštićenih krajolika i biološke raznolikosti, a kroz to i značajan ekonomski dohodovan proizvođač ekološke hrane za prehranu ljudi. Sistematizacijom uzgoja i objavljivanjem matične knjige postavljeni su dobri temelji za daljnje sustavno genetsko unaprjeđenje pasmine uz obvezno uvođenje provjere porijekla laboratorijskim metodama molekularne genetike (DNK testiranje roditeljstva). Iako postoji sumnja u status izvornosti pasmine, upravo specifičan put nastanka i načina uzgoja, gotovo prirodna selekcija kroz jedno stoljeće, te činjenica da je neizostavan segment u održavanju brojnih tradicijskih kulturno – folklornih manifestacija na velikom području Republike Hrvatske, potvrđuju hrvatskog hladnokrvnjaka kao izvornu pasminu konja.

Ključne riječi : hrvatski hladnokrvnjak, tradicija, autohtona pasmina

Summary: The Croatian Coldblooded is the most numerous authentic horse breed in the Republic of Croatia, but also the most numerous horse breed in Croatia in general. Through a hundred year old breeding tradition the Croatian Coldblooded is an essential part of history, cultural and traditional customs and heritage. The breed is characterized by a specific way of formation in very extensive technology with high implication of foreign coldblooded breeds, and a great ability to adapt to unfavourable climatic and keeping conditions. His important role today as a horse breed which is grown in a high degree of extensive (pastoral) technology, is in the preservation of biological diversity of protected landscapes, and through this it has great potential in ecologic food production consistent with human feeding trends. As a means of preservation and development of rural regions through profitable eco – production, the Croatian Coldblooded is thereby autonomously ensuring itself easier preservation as an authentic horse breed.

Key words: Croatian Coldblooded, tradition, authentic breed

Datum obrane :